

Táncsics (Stancsics) Mihály (1799–1884)

Tanító, politikus, országgyűlési képviselő, publicista. A Komárom megyei Ácsteszéren született jobbágycsaládból. Anyja szlovák, apja horvát származású volt. Kezdetben ő is kétékezi munkából élt, húszéves korában takácsként szabadult Szombathelyen. A budai tanítóképzőt, majd Kecskeméten, Nyitrán és Pesten a gimnáziumot is elvégezte. Ezután jogot tanult, de tanulmányait nem fejezte be, mert érdeklődése a történész-nyelvész Horvát István hatására az irodalom és a magyar nyelvészet felé fordult. Volt nevelő Dukán, Pesten és Kolozsvárott. 1846-ban bejárta Európa nagy részét (német államok, Párizs, London), és – megismerve az angol és francia politikai mozgalmakat – bekapcsolódott a hazai közéletbe. Röpirataiban a polgári átalakulás programját népszerűsítette, ráadásul annak forradalmi útját javasolta. Az elsők között vetette fel a jobbágyság minden megváltás nélküli felszabadításának a kérdését is. 1847-ban ún. sajtóvétség miatt börtönbe vetették, ahonnan 1848. március 15-én szabadította ki a forradalmi Pest-Buda népe. Ezt követően Munkások Újsága címmel hetilapot adott ki, sőt tagja lett az első népképviselői országgyűlésnek is. A szabadságharc leverését követően a

halálos ítélet elől nyolc évig bujdosnia kellett, de 1857-ben kegyelmet kapott. Az 1860. március 15-i tüntetés szervezése miatt ismét elítélték, és 1867-ben csaknem megvakulva szabadult börtönéből. Az 1869-ben szervezett Általános Munkásegylet elnöke lett, és Arany Trombita címmel ismét lapot indított, mely a munkásegylet közlönye volt. (Egy év múlva a munkásmozgalom internacionalista iránya miatt lemondott az elnöki tisztségről.) 1869 és 1872 között ismét képviselő lett, és tervezetet nyújtott be a közoktatás gyökeres átalakítása tárgyában. Ezt követően visszavonult a közélettől, utolsó éveit nagy nyomorúságban töltötte.

Munkái:

- *A magyarok története kérdésekben és feleletekben az ifjúság számára.* Buda, 1841., 1842. (2. kiadás) 1844. (3. kiadás) Emich, Pest, 1847. (4. kiadás)
- *Általános világtörténet.* Buda, 1841. (1843.)
- *Általános földleírás és Magyar tartományok leírása, kérdések és feleletekben az ifjúság számára.* Buda, 1841., Pozsony, 1842. (2. kiadás) Buda, 1843. (3., javított kiadás)
- *Népkönyv. Polgári katekizmus a nép számára.* Lipcse, 1846.
- *Az 1848-dik évi legújabb törvények magyarázata.* Pest, 1848.
- *Válogatott írásai.* Budapest, 1958.

Irodalom:

- *Révész Mihály: Táncsics Mihály és kora.* Budapest, 1942.
- *Táncsics Mihály irodalmi munkássága.* Századok, 1948. 326-335. I.
- *Vincze László: Táncsics Mihály pedagógiai nézetei.* Budapest, 1953.
- *Pándi Pál: Táncsics Mihály válogatott írásai. Kortárs, 1958. 2. sz. 297-299. I.*
- *Táncsics Mihály: Életpályám (Tények és tanúk).* Magvető, Budapest, 1978.
- *Kókay György: Táncsics Mihály 'Népkönyv'-ének történetéhez.* Magyar Könyvszemle, 1998. 1. sz. 61-63. I.

- *Oláh János: Táncsics Mihály kora nevelésügyéről. Módszertani Közlemények, 2009. 2. sz. 82-86. l.*

<http://users2.ml.mindenkilapja.hu/users/tortenelemaltisk/icons/l22926383.jpg>

<http://t2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcS4VqCyTm0Bxn4grgU7lv9lloXUlcdtHN93r3XMJfBkOSZjeXFG>